

RECENSION

Originaltitel Tusen bitar
Regi Magnus Gertten, Stefan Berg
Producent Lennart Ström, Magnus Gertten
Manus Magnus Gertten, Stefan Berg, Jesper Osmund
Foto Stefan Berg
Medverkande Mikael Wiehe, Marianne Lindberg De Geer, Luis Enrique Mejía Godoy, Peter Clemmedson, Tommy Rander, Per Melin, Bernt Andersson m fl
Sverige, Norge 2014
Distributör TriArt Film AB

Tusen bitar

Till skillnad från en del manliga recensenter har jag inga sköna historier om hur jag bodde granne med Björn Afzelius i Göteborg, minns ingen pinsam intervju eller kan ens lista hans album. När Afzelius var som störst bumpade jag förmodligen runt till synt och disco. Inte desto mindre minns jag en slags trygghetskänsla när han sjöng om hjärta, smärta och Nicaragua med en timbre fylld av allvar, sorg och innerlighet. Tillsammans med Mikael Wiehe var han rösten som berättade om klasskampen, orättvisorna och förde revolutionerna i Latinamerika närmare Sverige.

Med dokumentären *Tusen bitar* lyfter Malmöbaserade filmarna Magnus Gertten och Stefan Berg fram den artist som sålde mest skivor i Sverige, men ändå bespottades av kritikerna. 'Bonnläppen' från småländska Hakarp kunde vara hur proggig som helst. Hos den tidens musikaliska och politiska etablissemang var rågångarna skarpa och hans svulstiga ballader med air av country och schlagerpotential avfärdades som ytliga. Eller ännu värre, folkliga. Att han inte skämdes för att dansband körde hans låtar och att han avskydde journalistkåren skapade den nästan mytiska bild som *Tusen bitar* försöker komma bakom.

Gertten/Berg tar oss med på en livets evighetsturné där de som kände Afzelius bäst, så väl de nu gick, berättar uppriktigt, känslolöst men långt ifrån skönmålade om en man med integritet, engagemang och en stor livssorg. Wiehe som kollega och bästa konkurrent, om deras tid från 70-talets Hoola Bandoola tills de kunde bli vänner på riktigt och engagera sig för Sandinisterna och uppbyggnaden av ett kulturhus på Kuba. Musikerna som stod nära Afzelius när han var som lyckligast. På scenen.

Det som avfärdades av förståsigpåarna som banalt och gråtmilt skapade identifikation hos publiken. När man ser konsertbilderna där han aldrig slarvar med orden, lägger känsla i varje fras på ett nästan högtidligt sätt förstår man att det är något stort som är på gång.

folklig. Jag blir uppriktigt berörd så här femton år efter hans död.

Formmässigt är *Tusen bitar* en traditionellt berättad dokumentär med talking heads och berättarröster till en väv av ihopklippt bildmaterial. Bristen på rörliga bilder känns först lite problematisk. Huvudpersonen glider flyktigt förbi i ögonblicksbilder, under och bakom otaliga gig, och nästan alltid med cigg i mungipan. Men ju närmare smärtpunkten historien borrar sig fördjupas bilden. Familjens gamla smalfilmer med en tonårig gänglig Afzelius blir otroligt gripande med tanke på hans uppgörelse med sin mor som senare begick självmord. Fundamentet i två av hans starkaste låtar Ikaros och Exil.

"Ja, man säger mycket, men man vet så lite om sig själv" är en rad ur sången "Tusen bitar". En slutsats som också filmen kommer fram till. Svaret på varför han aldrig slutade söka bekräftelse och kärlek, kvinnorna lämnade han efter sig som 'nedlagda stationer', allt finns i hans texter.

Marianne Lindberg DeGeer, som han hade ett långvarigt men omöjligt kärleksförhållande med, berättar om hans drömmar om kärnfamiljen trots notorisk otrohet. En av hans två döttrar berättar hur han kom och höll ett varmt och innerligt tal på hennes studentfest, kort innan han gick bort i cancer, 52 år gammal. Man förstår att han ändå ville vara pappan som fanns där. Livet är ett komplicerat tusendelarspussel som sällan går att få ihop.

Louise Lagerström